HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גמ' כל שבח בחמין. כל מלוח שבח בחמין מע"ם מוחזין ושורין לתוכו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר: **מדיחין.** שאין זה גמר מלאכתו אבל לא שורין: **חוץ מדג מלוח יען או קוליים האיספנין.** דג שקורין טוניי"ש: **שהדחתו זהו גמר מלאכתו.** מדקרי ליה גמר מלאכתו ש"מ זהו ניסולו וחייב: **והא דתנן.** בפרק מציאת נותנין כור תמיס: **לונן בחמה.** ובשמש: **דשרי.** למיין דרך ניסולו בכך וחמה בחור לא מיחלפא לליגזר הא מהו הא: **בשולדות החור.** כגון מס הוחם הסמוך הזה בחור ממחילה: **דאסיר.** להוי ניסול: **חולדות חמה.** שהוחם הסמוך בחמה: **אבל חולדות החור.** למאן דמזי סבר לחולדות הסמוך מינהו: **שאי יומין נרמץ.** למאן דמזי סבר מכדי הלי לבסולי והאי לבסולי ותרוייהו דרך הטמנה הוא לי למיר הא לי חול ובשמש הכי מודה ר' יוסי: **שאי יומין עפר.** שאי לא יהא אם חול עקור לכל הלורך ואתי לאחוזי עפר הלבוק והוי חופר גומא: **עפר תיחוח.** כלומר תיחוח בעומק ליכא למיחש למזיז: **גג רופף.** שרחתו חמה: **ואין מגלגלין בשיד רופף.** להוא חולדות הסוך: **ליחא למיגזר.** בגג רוחתה להא לא מטמין ליה: **אלא.** לשמא יזיז עפר ויכסנו בו ליגזר: **לאוך אחה של חמין.** ואתי טבריא לאו חולדות הסוך מינהו ואפ"ה אסרו להו ומודה בהא ר' יוסי: **דומיא להטמנה.** שמטמין מים בחמין: **מי שברח מעשה (ו) אסיפא קאי.** למיימתא לחול ואחא ולאוחויי לחולדות חמה כי הלי גוונא לאסוקי לדברי הכל: **אריסא קאי.** לאפוקי מדרבי יוסי דאמר לה אחא גוונא ורבנן הוא לאמרי לה אחא גוונא דר' יוסי כה"ג לא מיתסר אלא משום להני חולדות הסוך מינהו: **והא מעשה.** דאמר טבריא לחולדות חמה מינהו ודמי לאפקעתא דסודרין דליכא למיגזר לשמא יזיז ואסרי להו:

נטלה

ההוא תולדות אור הוא [ה]דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה

[ו] שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה בסודרין: והא דתנן [ז]נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר רב נחמן [א]בחמה דכ"ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן [ב]תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן: ולא יטמינה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח ואין מגלגלין ביצה על גבי גג רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ ליכא למיגזר אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם גג ליה ביה עפר ת"ש מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו' בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי אריסא קאי לא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר והכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן אמר רב חסדא ממעשה

[ו] לקמן קמה:, ב) שם קמו:, ג) [ל"ל מלונן. מיס לונגין: בחמה. וכו'. מלוח דבש],

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה מי סבכת מעשה טבריא למיפא:

גליון הש"ס

גמרא דחלפי אפיתחא דגיהנם. עיין חולין דף ח ע"ג תוס' ד"ה בחמי טבריא:

מוסף רש"י

כל שבא בחמין. כלומר שנמצאל (לקמן קמה). שורין אותו בחמין בשבת. כדי שיהא נימוח (שם). וכל שלא בא בחמין מלפני השבת. כגון בשר יבש שאוכלין אותו מי על ידי הדחק (שם). מדיחין אותו. ולא אמרינן זהו ניסולים, אבל לא שורין (שם). חוץ מן המליח ישן. דג מלוח של שנה שעברה (שם). וקוליים האיספניין. שם דג שאוכלין אותו מחמת מלחו על ידי הדחה בחמין, והרך אפילו הדחה נמי לא, זהו גמר מלאכתן וזהו ניסול (שם). נותנין תבשיל לתוך הבור. שלין בו מיס (לקמן קמו:). בשביל שיהא שמור. שלא יבריח מחמת חמוס (שם). ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו. כלי חלש מיס מים יפים לתוך מקום מיס רעים להשתמר שיצטנו ולא יחמו (שם).

תוס' ישנים

א) וניע"ט נמי אמרי שמא יחמה דאף ניע"ט אמור למחות לעולך למיקה ב: ב) ופיין נגלה כ"ל קונטי דלא מייתינן שמא יחפור במעזיבה כא אלא במול דוקא מייתינן ובאמין לו כל שעולך ומפר לו מעט:

רבינו חננאל

כענין מליח ישן וקוליס האיספנין שהדחתן היא גמר מלאכתן. ולא יפקיענה בסודרין, ור' יוסי מתיר. ואוקמה רב נחמן [בחמה כ"ע לא פליגי דשרי] בתולדות האור כולי עלמא לא פליגי (דשרי) [דאסור], כי פליגי בתולדות חמה, ת"ק סבר גזרינן תולדות חמה אטו תולדות אור, ור' יוסי סבר לא גזרינן. ואמרו ליה רבנן לרבי יוסי והא מעשה שעשו אנשי טבריא תולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן לאנשי טבריא. אע"ג דדחי ר' יוסי ואמר תולדות אור הן, קי"ל כת"ק. אמר רב חסדא

איבא ביניהו **עפר תיחוח.** פירש בקונטרס דבעפר תיחוח לא שייכא גומא והא דמשמע בגילה (שם) דבעפר תיחוח נמי שייך גומא לריך לומר לפי' דהתם מיירי שיש מעט עפר תיחוח וסביבו קרקע קשה דכשמסיר עפר תיחוח תשאר הגומא קיימת[כד] אבל הכא כשיש עפר תיחוח הרבה[כה] כשיעשה גומא אינה מתקיימת[כו] כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקייס לפי שאין הקרקע קשה[כז]: **ואין** מגלגלין **ביצה על גבי סיד רותח.** קשה מדמפליג בין תולדות חמה לתולדות החור לפלוג בתולדות חמה גופייהו בין גג רותח לסיד רותח ואבק דרכים וגג לאית ביה עפר ומ"ד טמין ברמץ מאי שייך בסיד דמפליג בין גג רותח לסיד רותח אלא משמע דכל הטמנה אבל בתולדות חמה גופייהו לא מצי למיפלג אלא בין דרך הטמנה לשלא כדרך הטמנה דאבול נמי אם אינו מטמינו בו אלא מגלגלו על גביו שרי: **אלא** למ"ד **שמא** יזיז וכו'. ות"ת לכל יוסף אמאי לית ליה גזירה שמא יטמין ברמץ והא מהאי טעמא אסרינן להטמין בדבר המסוכך הבל ויש לומר דמבעוד יום ליכא למיגזר שמא יטמין ברמץ ושמא יחתה אבל הכא לא שייך למיגזר לאמור אי שרינן לבשל בחמי חמה נימוח דילמא אתי לבשל בחמי חור בשבת ות"ת הא אסרינן מסחמיכה להטמין אף בחמין מוסיף הבל גזירה שמא יתיה ויש לומר דהני מילי בדבר המבושל אבל ביצה אבל ביצה גמור כי הכא לא טעו אינשי אלא בתולדות חמה.

להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל גזירה שמא יטמין ברמץ א)[א]ושמא יתחה ולכ"ע נרחה דמה שהיו מתערבין לונן בחמין לא הוה דמי להטמנה ולילף מינה לאוקי למילף דאסרי להו מפני שמבשל המיס לונגין[ג] ונרחה לו דסילון[ד] לא היה מתערב בחמין כי היה מוקף מחיצות מכל לד והיו מתחממין המיס לונגים שבסילון מחמת חמי טבריא[ה] ולא היו רוחלים בחמי טבריא עלמן לפי שריחן רע והשתא דמיא להטמנה שמיס לונגין היו נטמינין בתוך החמין להתחמס[ו]:

כל שבא בחמין מלפני השבת.

פירוש שמתבשל לגמרי כדמפרש לקמן בפרק חבית (דף קמה:) כגון תרנגולת דרכי אבא שורין אותו בחמין[ז] לפילו בכלי רחשון[ח] וכל שלא בא כו'[ט] מדיחין אותו[י] לפירוש רשב"ם דמפרש דעירוי[יא] הכא למיין שורין אותו בכלי רחשון אבל מדיחין אותו מכלי רחשון דרך עילוי[יב] אבל לפר"ת דמפרש דעירוי[יג] הוי בכלי רחשון[יד] ע"כ מדיחין אותו מכלי שני קאמר ומ"ב מאי מיירי מדיחין לפילו שורין נמי[טו] ואומר ר"י לפילו בכלי שני[יו] אין שורין דהואיל דהמיס חמין מיחזי כמבשל ומע"ג דתנן לקמן (דף מב:)[יח] אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוי[יט] היינו דוקא תבלין שהן עשויין למתק את הקדירה ולא מיחזי כמבשל מ"ב[כ] ה"ה שורין אותו כיון דליכי בכלי שני והא דנקט מדיחין לאשמעינן דאפילו הדחה דיע"ג האור ממש אסור וכו' בתולדות האור נמי מחמרינן לי' הואיל ולא נתבשל כ"צ. מי' הל"ן. יא. מכלי ראשון. ויטע"ש. לאו ככלי ראשון הוא, [אלא]. מי' הל"ן. יב. ואפי' כדי קליפה לא מבשל. ויטע"ש. יג. דאין כאן בישול. תוס' הלמ"ש. יד. דכלי ראשון. מי' הל"ן. טו. קשה, אמאי שרי לשפוך עליו מכלי ראשון. תוס' הלמ"ש. אפי' הדחה תיתסר, דכלי ראשון מבשל הוא קצת, אפי' בהדחה. ויטע"ש. טז. דכלי שני אינו מבשל. ויטע"ש. יז. (ו)דוקא מדיחין, אבל מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. תוס' הלמ"ש. יח. האלפס והקדירה שמעבירין ויטע"ש. טו. אלמא שרי לשרות בכלי שני. תוס' הלמ"ש. כ. (ו)לאו דוקא מדיחים. ויטע"ש. כא. ה"ה דסתם גג ליח ביה עפר דניחוש ביה שמא יחפור, שלא יקלקל את גגו. תוס' הלמ"ש ד"ה סתם. כב. גזירה. תוס' הלמ"ש ד"ה סתם. [אן] דסתם גג הוא טוח בטיט יפה ובסיד, וכשאדם חופר, אינו עוקר משם עפר אלא כעין רגבים מדובקים. ויטע"ש. כג. דאפי' טלטול מן הצד ליכא, שאינו מטלטלו, אלא. הגהות מרדכי. כד. בדפנות של קרקע קשה. רשב"ם. כה. בעומק ומן הצדדין, דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא. רשב"ם. כו. וכשנוטל ממנו לעשות גומא היא מתמלאת מיד מן העפר שסביבותיה. ויטע"ש. כז. והשתא ליכא גומא כלל. ויטע"ש.

לעזי רש"י

טוניני"א. טונה.

מוסף תוספות

א. [ונקשה] למה אסרו ביו"ט, דהא איסור הטמנה בדבר המוסיף אינו אלא בערב שבת גזירה שמא יחתה בגחלים, ותחויי גחלים מותר הוא ביו"ט. ויטע"ש. ב. דכיון דרחיצה אסורה ביו"ט, וכוונתם במים אלו לרחיצה. ויטע"ש. ג. בחמי טבריה. ויטע"ש. ד. זה הי' עובר בתוך האמה ופיהו יוצא לחוץ. מי' הכ"ן לט: תוס"ש ממעשה. ה. ומימיו יוצאין ונשפכין לגומא שבקרקע. מי' הכ"ן לט: תוס"ש ממעשה. ו. והוי"ל מטמין בדבר המוסיף שאסרו חכמים. ויטע"ש. ז. כדי שתתרכך יותר. מי' הכ"ן. ח. לאחר שהועבר מן האש. תוס' הלמ"ש. ט. שלא נתבשלה כ"צ, אע"פ שנתבשלה כמאכל ב"ד, דהו לא אפשר לאחיובי עלה משום בשול, אפ"ה. מי' הל"ן. י. כלומר, אין שורין אותו בכלי ראשון, אבל שופכין מכלי ראשון עליו. תוס' הלמ"ש. משום דכיון דע"ג האור ממש אסור וכו' בתולדות האור נמי מחמרינן לי' הואיל ולא נתבשל כ"צ. מי' הכ"ן. יא. מכלי ראשון. ויטע"ש. לאו ככלי ראשון הוא, [אלא]. מי' הכ"ן. יב. ואפי' כדי קליפה לא מבשל. ויטע"ש. יג. דאין כאן בישול. תוס' הלמ"ש. יד. דכלי ראשון. מי' הכ"ן. טו. קשה, אמאי שרי לשפוך עליו מכלי ראשון. תוס' הלמ"ש. אפי' הדחה תיתסר, דכלי ראשון מבשל הוא קצת, אפי' בהדחה. ויטע"ש. טז. דכלי שני אינו מבשל. ויטע"ש. יז. (ו)דוקא מדיחין, אבל מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. תוס' הלמ"ש. יח. האלפס והקדירה שמעבירין ויטע"ש. טו. אלמא שרי לשרות בכלי שני. תוס' הלמ"ש. כ. (ו)לאו דוקא מדיחים. ויטע"ש. כא. ה"ה דסתם גג ליח ביה עפר דניחוש ביה שמא יחפור, שלא יקלקל את גגו. תוס' הלמ"ש ד"ה סתם. כב. גזירה. תוס' הלמ"ש ד"ה סתם. [אן] דסתם גג הוא טוח בטיט יפה ובסיד, וכשאדם חופר, אינו עוקר משם עפר אלא כעין רגבים מדובקים. ויטע"ש. כג. דאפי' טלטול מן הצד ליכא, שאינו מטלטלו, אלא. הגהות מרדכי. כד. בדפנות של קרקע קשה. רשב"ם. כה. בעומק ומן הצדדין, דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא. רשב"ם. כו. וכשנוטל ממנו לעשות גומא היא מתמלאת מיד מן העפר שסביבותיה. ויטע"ש. כז. והשתא ליכא גומא כלל. ויטע"ש.

ג א ב מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ג ופכ"ג הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיח סעיף ג: